

אֵיזִי־קִיט אֵיךְ שֶׁבַת

פרשת
כי תצא
י"ד אלול תשע"ה
גיליון 219

יו"ל ע"י ישיבת "חיים של תורה - לובלין" פניה"ק ירושלים ת"ו - בראשות הגאון רבי מנחם יאנווע שליט"א תלמידו של מרן פוסק הדור בעל ה"שבת הלוי" וצוקללה"ה

דבר מורינו ראש הישיבה שליט"א

באור פלוגתת רש"י ורמב"ם בסדר פרשיות התפלין

אשר העלה ואשר הביא את זרע בית ישראל מארץ צפונה ומכל הארצות אשר הדחתים שם. ואמרו ע"ז שתהא [גאולה מ]שעבוד מלכויות עקר, ויציאת מצרים טפל. ע"כ הם סוברים שצריך להניח תפלין דלעתיד לבוא. שזיהיה פי יביאך זה העקר ופרשת 'קדש' טפל.

ויש מהם שסוברים שהסדר הוא: קדש, שמע, והיה אם שמוע, והיה פי יביאך, לפי הסדר, יציאת מצרים - זה קדש, שמע - זה מתן תורה, ששמעו 'אנכי ה' אלקיך' זה 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד', ורק אח"כ ביאת המשיח - שזה יהיה פי יביאך, וכך הוא הסדר 'היה הונה ויהיה'.

פיצוד זוכים לחיות את הנסים שהיו במצרים ושהיו לעתיד לבוא?

ויש מהם שסוברים, שהסדר הוא: שמע, והיה אם שמוע, קדש, והיה פי יביאך, פי אנהנו כבר לא זוכרים את העבר - את כל הנסים של יציאת מצרים, לכן צריך להתחיל עם מה שרואים בחוש, כמ"ש 'ולזכרון בין עיניך' - מה שרואים בעינינו, 'ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך'. הדין שזורם בלב, 'ובכל נפשך' - הנשמה שבמחי, 'בשבתך בביתך' - שיש בית לדור בו ולישון בו, 'ובכל לבבך בדרך' - שאתה יכול ללכת ולהגיע למקומות קדושים, 'ובשבתך' - שאתה

נאמרת על לעתיד לבוא בביאת המשיח, שגם מה שהקב"ה הבטיח לנו שהוא יעשה לנו לעתיד לבוא שהוא יביא אותנו אל הארץ זה גם יהיה.

הצד השונה שבכלל ישראל

ואנהנו רואים דבר נפלא שעם ישראל הגיע לארץ ישראל מערב מכל י"ב השבטים, זה מארץ זו עם טבעים כאלו, והשני מארץ אחרת עם טבעים הפוכים, ובכל זאת ביסוד התמימות והאמונה ביהדות כלם שוים שבכלם 'רחמנים בישנים וגומלי חסדים', ואלו הערבים הם בדיוק להפך הם מפזרים בכל הארצות והצד השונה שבהם שבכל מקום הם רוצחים. ובפרשת 'והיה פי יביאך' צריך לבון על מצות התלויות בארץ, פעם על שמיטה, ופעם על יובל, ופעם על תרומות ומעשרות, פעם על ירושלים עיר הקדש, ופעם על הכתל המערבי.

ויש מחלקת בין הגאונים איך הוא סדר הפרשיות, יש מהם שסוברים ש'קדש' קודם ל'והיה פי יביאך', פי האמונה ביציאת מצרים מביא לאמונה בביאת המשיח. ויש מהם שסוברים להפך ש'והיה פי יביאך' קודם, כמו שאמרו חז"ל (ברכות יב:) על הפסוק 'ולא יאמרו עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים, פי אם חי ה'

הרבה שיטות יש בראשונים מהו סדר פרשיות התפלין, פי ד' פרשיות יש בתפלין:

"קדש לי כל בכור" - זה השמחה שיש

לאדם בבנו, וע"ז אמרו 'ברא פרעא דאבוה' - מדוע דוקא פרעא? פי כשיש לאדם בנים הוא פורע לפני ה', כמו אברהם אבינו ששמע את הבשורה שיולד לו בן הוא השתחוה מלא קומתו. וכן נהגו כל הצדיקים כמבאר בתנ"ך, פי אם אדם שומע בשורה טובה והוא לא משתחוה, זה סימן שהוא חושב שזה מגיע לו, לכן אברהם אבינו השתחוה להורות שהוא כמו מת 'ואנכי עפר ואפר' - אני כבר הייתי אמור להיות מת מזמן באור פשדים ובמלחמת המלכים ובכל המצבים שהייתי יכול למות, והקב"ה החיה אותי. וזה ההודאה המיוחדת של פרשת 'קדש לי כל בכור'. וגם צריך לבון בפרשה זו שאנו בנים בכורים לקב"ה - 'כל ישראל בני מלכים'.

'והיה פי יביאך' - זה פרשת האמונה

בביאת משיח צדקנו, אחרי שלמדנו את פרשת 'קדש לי כל בכור' שזה הנסים שהקב"ה עשה לאבותינו ביציאת מצרים, זה נותן לנו בטחון שהרי כבר בפרשת 'קדש' נאמר 'והיה פי יביאך' על ביאה ראשונה, אלא שפרשה זו

מאיר עיני ישראל - הקפץ חיים

רציתי להוריד מקרר בגרם מדרגות, אז אני תפסתי למטה וחברי תפס למעלה, והתחלתי להוריד את המקרר ולפתע הוא צעק אלי 'זה מחליק ליו' וכבר לא יכולתי לעצור, אז רצתי מהר ביחד עם המקרר את כל המדרגות והמשכתי ברחוב עוד מטרים ספורים כשהמקרר עף אחרי, ותודה לאל שזה לא דרס אותי ולא מחץ אותי ולא העיף אותי, שבמקרה כזה זה היה יכול להסתים באסון, הודו לה' כי טוב פי לעולם חסדו.
מ. ק. ירושלים.

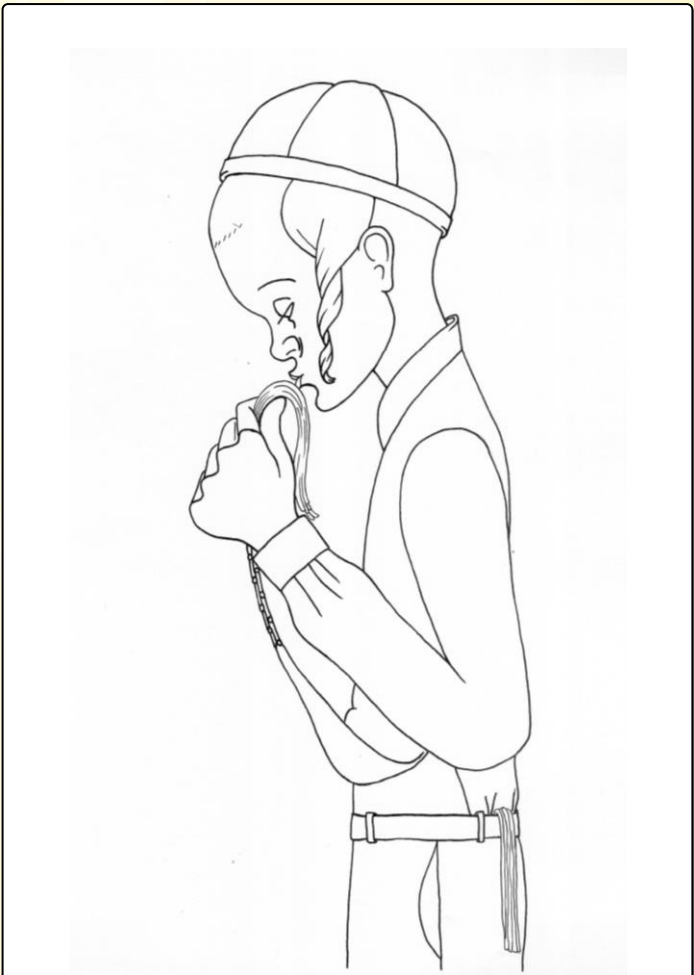
נסעתי בכביש סואן במהירות גבוהה, לפתע אדם שישב לידי ברכב הבחין ברכב מאחורינו שנוסע במהירות בלתי חקית בעליל, הוא נבהל מאד ומיד היזי את ההגה קצת ימינה וכך בנסי נסים חמקנו ממסלול נסיעתו של הרכב שמאחורינו והוא לא התנגש בנו, ולא נגרם לנו נזק בגוף ובנפש, חסדי ה'.

י. א. בארא פארק.

קניתי חפץ כל שהוא ולאחר מספר ימים מיום הקניה, נהרס במקצת אחד החלקים בחפץ, שבתני לחנות בה קניתי את החפץ בכדי שיחליפו את החלק, ברם הם טענו לעמתי שפגם כזה אינו באחריות החנות בפרט שהוא קורה להרבה לקוחות, והחפץ יכול להמשיך במלאכתו גם כך, עברו שלשה שנים בהם השתמשתי בחפץ, אמנם בדחק קצת אבל הסתדרתי עם השמוש בו ב"ה, לאחר שלשה שנים שזחחתי עם חברי ותוך כדי הדברים הזדמן לנו לשוחח אודות החפץ שקניתי, וספרתי לו את כל המעשה ואמרתי לו שבעל החנות נהג שלא בהגן, לאחר שסימנו לדבר הבנתי שנגשלתני בעון לשון הרע וכן בהוצאת שם רע מחמת שהחפץ עדין עובד ולא נגרם לי נזק משמעותי בו, למחרת בבקר בעת שבאתי להשתמש בחפץ הבחנתי שנהרס בו חלק אחר, פגם שהורס את השמוש בו, הלכתי שוב לחנות בו קניתי את החפץ על מנת שיתקנו לי אותו, ברם לא השפלתי לבקש מבעל החנות את סליחתו על הלשון הרע שזדברתי עליו, ומיד באשר יצאתי מהחנות הבחנתי שגם החלק שנפגם לפני שלשה שנים אשר שזחחתי עליו עם חברי אמש, נהרס עתה כליל, שבתני אל החנות בשלישית ובקשתי ממנו את סליחתו על הלשון הרע. באשר יצאתי עם החפץ כשהוא תקין מהחנות השפלתי שהקב"ה עוקב אחרי כל מעשינו ושולח לנו אתותים בכדי שנעשה את רצונו תמיד, ה' יזכנו לכה.

מ. ט. י. רכסים.

- א. מאמר - "בכל שעה של למוד רוכשים 12,000 מצות, ובשבת שקול פתרי"ג, יוצא 7,356,000 מצוות".
- ב. תוכחתו ומוסרו של הח"ח, היו תמיד בצניעות, ענוה ותימנות.
- ג. הח"ח אמר בבאור הפסוק "מזמור שיר ליום השבת" על פי מה שאמרו חז"ל - שגם הימים הם בריאה - שעצם יום השבת משבח לה' ותברך ואומר שירתו.
- ד. מאמר - "כשבשבת רוצים להריח טבק, ומונעים את עצמם ולא לוקחים, עוברים על המצוה של ענג שבת".

באשר מנשקים את הציצית יש לכון שכביכול הקב"ה מנשק אותנו כאב המנשק את בנו מחמדו, כמו שכתוב "וימינו תחבקני... ישקני מנשיקות פיהו" (שיר"ש א).

(מתוך הספר "מתיקות הפרשה לילדים")

י. איורים: 053-3146602

יכול ללכת לישון. "ובקומך" - אתה יכול לקום בבקר. וכן הלאה כל חסדי ה' שב'שמע' ו'והיה אם שמוע', וכלי זה קשה לקבל הרגשה ב'קדש' - יציאת מצרים, וכ"ש ב'והיה כי יביאך' - שזה ביאת המשיח שעדין לא בא לעולם.

וצריך לדעת שזה לא מהלקת, מצאו תפליון מזמן הנביאים שהיה מהם שהיו בסדר הזה, והיה מהם שהיו בסדר הזה, כל נביא עשה לפי ההרגשה שלו.

היאך זוכים לאמונה ואהבת ה'?

ואח"כ יש ב' פרשיות 'שמע' ו'והיה אם שמוע', ובה נחלקו רש"י ורבנו תם, רש"י סבירא ליה ש'שמע' קודם ל'והיה אם שמוע', ורבנו תם סבירא ליה ש'והיה אם שמוע' קודם ל'שמע', שיטת רש"י שמקדם צריך לקבל עליו על מלכות שמים ואהבת ה', ומזה מגיעים לבוא להתבונן בחסד ה' - "ונתתי מטר ארצכם בעתו... ואספת דגנה..." ואלו שיטת רבנו תם להפך, שמקדם צריך להתבונן בחסד ה' הנראה בעינים, ורק מזה מגיעים לאמונה ואהבת ה'. ולפיכך נאמר בתפליון "ולזכרון בין עיניך" - על אף שבמצאיאות לא מניחים את התפליון בין העינים אלא בגבה שבראש, אבל התורה מלמדת אותנו שצריך לראות את התפליון בעינים, לראות בחוש את חסדי ה', ורק מזה אפשר להגיע לאהבת ה' של התפליון.

מדוע גדול יום הגשמים מיום שנתנה בו תורה?

ובכל פרשה יש תכן רב - מצות פדיון הבן הבכור, יציאת מצרים - "זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מפי עבדים" - יצאנו מעבדות התאוות, שאכלנו שם לחם עני, לחם עבדים שגורם שפלות, "היום אתם יוצאים" בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, "בחדש

האביב" - שזה היה זמן נוח, וגם אז מתחילה התבואה לגדל, כדי שנתבונן בזה ונזכר את כל החסד ה' שיורד גשם, שזה פרשת 'והיה אם שמוע' - "ונתתי מטר ארצכם... ואספת דגנה ותירושך ויצהרך". ואת כל המצות התלויות בארץ הכלולים בדברים הללו. וזה מזכיר לנו את מתן תורה, כמאמרם ז"ל (תענית ז.) 'גדול יום הגשמים יותר מיום שנתנה בו תורה לישראל, כי כל המצות שבתורה זה מהגשם, כל המצות התלויות בארץ, התכלת, ועוד הרבה מצות. "והיה כי יביאך אל ארץ הפגועה..." - זה כל הגוים שסביבותינו, שהקב"ה ישמיד אותם מפנינו, והוא מאבד אותם גם עכשו יום יום שלא יצליחו להרס לנו. הרבה אנשים קמים על צד שמאל. ויש להם עצבים וכעסים, שיוציאו את זה על שונאי ישראל, שהם אשמים בכל. "ארץ זבת חלב ודבש" - זה המאכלים הטובים שיש בא"י, מאכלי הלב, תמרים, והקב"ה רוצה שנחשב על זה ובשביל זה "ועבדת את העבודה הזאת בחדש הזה" - בכל החדש ניסן צריך לזכור את כל הדברים הללו.

כזה ראה וקדש

"והדת לבנה ביום ההוא לאמר בעבור זה..." וכי אם מספרים סתם כך לבן לא ביום ההוא, אם היום אני ידבר עם בני מציאת מצרים אין בזה מצוה? ודאי שיש בזה מצוה, אבל כליל הסדר לוקחים את המרור ומרימים את זה, ובה ממחישים לילך את יציאת מצרים, מראים לו את זה בחוש - 'הא לחמא עניא'. וכך הקב"ה עשה עם משה רבנו כשיצאו ממצרים, הקב"ה הראה לו את הים ואת כל דבר שזה חסד ה', תצביע לעם ישראל על כל דבר, על המנוחה - שיהיה אש - שמחה, כך גם בענין יציאת מצרים צריך להצביע ולהראות לבן 'בעבור זה עשה ה' לי' - הנה הקרבן פסח, בעזרת ה'

בביאת המשיח נקח את הבהמה ונצלה אותה, ונראה לבנינו את החסד הגדול.

מדוע נאמר בתורה 'בין עיניך'?

ובזה מבאר הרמב"ן את הפסוק "והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך". שזאל הרמב"ן מה זה "בין עיניך", וכי מניחים תפליון בין העינים, הרי מניחים תפליון בנגד המוח? אלא זה ענין של המחשה, בלי עינים, אם אדם לא רואה בגשמי את חסד ה', הוא לא יזכר את זה אף פעם, לכן צריך לראות את הדברים בעינים, העינים מצלמים את הדברים שהאדם רואה בגשמי, וזה נכנס לו לתאי הזכרון שבמה.

"ושמרת את החק הזה למועדה" - מדוע זה חק? הרי הסברנו את זה כל כך יפה, זה דבר מאד מובן. אלא "כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב". אנשים פשוטים לא מעניין אותם להבין את טעמי מצות תפליון רק לאלקי יעקב, והאנשים שדבוקים בה' הם יודעים את הפנימיות של המצות, ועלינו לשמור לקבל מהם את החק, לשמוע מהם, ולהפך את זה מחק למשפט. "למועדה מימים ימימה" - בכל זמן ובכל דור יהיה צדיק אחר שילמד אותנו את זה.

"והיה לאות על ידך ולטוטפות בין עיניך", בפרשת 'קדש' כתוב 'והיה לך לאות', וכאן ב'והיה כי יביאך' לא כתוב 'לך', וגם שם כתוב "ולזכרון בין עיניך", וכאן כתוב "ולטוטפות בין עיניך", פי שם זה הולך על ביאה ראשונה שהיה ביציאת מצרים, וכאן זה הולך על ביאת המשיח, שזה יהיה גאולה עולמית לכלם, ואז יהיה "לטוטפות" - שט בכתפי שתים, ופת באפריקי שתים - הקב"ה יקבץ אותנו מכל קצות הארץ וכל הנדחים ישובו לארץ ישראל במהרה בימינו אמן.

ש. מדוע אין מקריבים דגים בבית המקדש?

ת. מחמת שהדגים איספתן היא טהרתן וזה הודות לכך שאין להם הרבה חלקים של פסלת, ואדם דומה בחלקיו יותר לאברי הבהמה, ומפיון שתכלית הקרבת הקרבנות היתה בכדי שהכהן יסביר לחוטא את כל הנפלאות שבאברי גופו על כן שוחטים בהמה שבזה האדם רואה את כל הנפלאות הללו, ובאמת מצינו בדברי חז"ל עתידים שזר הבר ודג הלוינתן להתקוטט זה עם זה על הזכות להקרב לפני המזבח בסעודת הצדיקים, הלוינתן יטען שזכותו להקרב ראשון מחמת שהוא סבל שנים רבות על אבדן זוגתו וכמו שמצינו בגמרא (ע"ז ד:): שמחמת כך הקב"ה משמח אותו שלש שעות ביום, ואלו שזר הבר יטען שיקריבו אותו מחמת שהוא תמיד נשחט לקרבנות ואפלו בזמנים הקשים של כלל ישראל, כגון במדבר ובשאר הזמנים.

ש. מה הטעם שאסור לגזוז צפרנים ביום חמישי?

ת. איתא בהלכה הטעם מחמת שזה גדל בשבת, וביתר באור נבאר על פי מה שאמרו חז"ל שאדם הראשון היה מקנה בצפרן שהיתה מאירה מסוף העולם ועד סופו, ועל ידי הצפרן הוא היה שמור מכל המזיקים וכן לא נתפסה בו זעה וזחמה, נמצא שהצפרן הגו דבר קדוש ששומר על גופו של האדם מכל פגע רע, ומחמת כך הטמאה נאחזת בו כדאיתא בספרים הקדושים, וזה גם הטעם של מה שמובא בגמרא (הוריות יג) שחסידים קוברים את הצפרנים מחמת שיש בהם קדשה כמו גוף האדם, ובמתן תורה החזיר ה' לכלל ישראל יחד עם הכתרים את הצפרן שהוא היה עדות שהקב"ה שומר עליהם, וכזכר לכך השאיר הקב"ה לכל אחד בקצה גופו צפרנים בכדי שזכור את כל חסדי ה' שעמנו, והודות לכך גוזזים את הצפרן דוקא בערב שבת כיון שכל המעשה של אדם הראשון היה בערב שבת, ועל ידי גזזת הצפרנים אנו נזכרים בכל חסדי ה' שהוא שומר עלינו תמיד.

ש. מהו סוד שלוח הקן?

ת. כבר דברנו באריכות על מעלת הנאמנות של היונים, והנה היונים נאמנים זה לזה שהם שומרים וממתינים זה לזה על הביצים, וכן יש להם נאמנות לילדיהם שהם לא עוזבים אותם בכל מחיר, ומחמת כך צותה התורה לשלח את האם ועל ידי כך לראות את הנאמנות שלה לכן זוגה ולבניה וללמד מן שגם אנו נהיה נאמנים זה לזה ולילדינו.

אנא ה' רחם עלינו, וזכנו להעריך מאד מאד כל ילד שאתה חונן אותנו ונותנו לנו ברחמיך הרבים, כי כל ילד שמקבל האדם צריך להביאו לידי פריעת ברך לפניה, באברהם אבינו ע"ה, שמיד בשנתבשר על לידת יצחק פרע ברקיו והשתחוה לפניה מלא קומתו, ועל כן שנו חז"ל ואמרו 'ברא ברעא דאבוה', ולא דמוהו לידי אביו רק לברקיו, כי האב צריך לבוא על ידי הבן שקבל לידי פריעת ברך לפניה, חוסה עלינו כרב רחמיה, וטהר לבנו לעבדך באמת, וזכנו להודות לפניה בכל לב ונפש על כל חסדיך הרבים שאתה מעריך עלינו בכל עת ורגע, ובפרט מה שאתה מגדיל עלינו את חסדיך והננת ותחן אותנו בבנים ובנות, ונכרע ברך לפניה מתוך הרגשה גדולה של הפרת הטוב אליך על חסדיך הגדולים הללו.

רבנו של עולם, אתה צויתנו בתורתך הקדושה על מצות 'שלוח הקן' - 'שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך', ורצונך בזה שנראה בחוש כמה גדולה מדת הנאמנות שהיונים מצינים בה, שהם מתמסרים כל אחד לבן זוגו ולבניו, שהאב נמצא שתיים עשרה שעות ליד הקן ושומר על הביצים שלא ינזקו, ואינו סר משם אפלו כדי לאכול ולא לשום דבר אחר, רק משמר עליהם בנאמנות גדולה, וכמו כן שזה נכר בעת קיום המצוה שצריך לשלח את האם בכה, ולפעמים אפלו אחרי ששלחוה היא חוזרת מיד מנאמנותה לבעלה ובניה, אנא ה', חוסה עלינו כרב רחמיה, וזכנו ללמד מהיונים וממצות שלוח הקן שצויתנו לקיים בהם את מדת הנאמנות, ונהיה נאמנים תמיד באמת לבנינו, וכל אחד לבן [לבנת] זוגו, וכן נהיה חזקים בנאמנות לך ורחמיך הקדושים המאירים את עינינו ואת דרכינו לעשות את רצונך באפן הנכון והרצוי לפניה באמת.

אבי שבשמים רחם עלי, וזכני להזהר מאד בכבוד כל אדם ואדם, ואתחשב בכל אחד בכל צרה ומצוקה שהוא נמצא בו, כי כך למדתנו על עלי הכהן לפי דרשתו הגדולה, שמפיון שלא התחשב בחנה בעת צרתה שבכתה על בנים, וזלזל בה וחשבה לשבורה, לכן הוא עצמו להגיע למצוקה כזאת, בכך שבניו לא הלכו בדרךיו, וגם שמואל הנביא לפי דרשתו הגדולה נתבע על כך שהוכיח את עלי ובשרו על הגזרה על זרעו, שאף בניו לא הלכו בדרךיו, כי היה ראוי שישלח לו את התוכחה דרך הזקנים שהיו באותו הדור, אנא רחם עלינו והושיענו למען שמך לכל נפש ולכל נפגע בכבודו של שום אדם, ולא נשמח בראותנו צרת הקבר ח"ו, אלא נשתתף בצערו, וזכנו לתת לו עצות טובות להחליץ ממצוריו, וכך נצצל מענש של מדה כנגד מדה, ולא יבואו עלינו שום צרות ויסורים, ואף טוב וחסד ירדפו אותנו ואת כל בית ישראל עמך תמיד אמן סלה.

תל אביב | 971 | 054-8935328

ניתן לשמוע שיעורים מפי מורינו ראש הישיבה שליט"א בקול הלשון במספר 03-6171111 (אידיש).

03-6171171 (לה"ק, קו ישיר). ובאמריקה - קול הלשון של ארה"ב (באידיש ובקרווב גם באנגלית). שמעו ותחי נפשכם.

להערות ותרומות ניתן לפנות למכון "א זיסקייט אין מועדי ישראל", 052-7193031.

להצטרפות ל-6481 מנויי 'א זיסקייט' ולמכתבים למערכת: ALONLUBLIN@gmail.com או 5402047@gmail.com